

NÚ ERU FÝRA SLØG

av ræplantum
í Føroyum

Tað var mest sum av tilvild, at fjórða slagið av ræplantum varð funnið í Føroyum. Vatnplantuserfrøðingurin Jens Christian Schou legði til merkis, at greiningin á heimasiðuni hjá Jens-Kjeld Jensen av eini bløðrurót var skeiv. Hann bjóðaði sær til at slaggreina bløðrurótina fyrir Jens-Kjeld, um hann fekk hendur á eina fríska bløðru. Tað var ikki nøkur heilt lótt uppgáva, men á vári 2022 eydnaðist tað Jens Christian at klúgva eina bløðru frá einari turkaðari bløðrurót, so hárini komu til sjóndar, og hann kundi staðfesta, at talan var um trølska bløðrurót *Utricularia stygia*, sum er eitt nýtt slag í Føroyum.

Mynd 1. Bløðrurót *Utricularia vulgaris/australis*.

Mynd 2. Trølsk bløðrurót.

Trølsk bløðrurót

Higartil hava vit vitað um tríggjar ræplantur í Føroyum, men so var tað so heppið, at vatn-plantufrøðingurin Jens Christian Schou vitjaði heimasiðu mína (<http://jenskjeld.info/blomster.htm>) og legði til merkis, at greiningin av bløðrurót *Utricularia vulgaris/australis* ikki var røtt (mynd 1).

Jens Christian Schou visti at siga, at hetta nýggja slagið var eitt av tveimum - antin var tað ein *Utricularia ochroleuca*, ella var tað ein trølsk bløðrurót *Utricularia stygia* (mynd 2 og 3).

Mynd 3. Trølsk bløðrurót (funnin í 2014).

Einasti mátin at skilja ímillum hesi bæði slögini er at klúgva eina bløðru (mynd 4) og síggja vinkulin á ersmáu hárunum, sum eru inni í smáu bløðrunum.

Mynd 4. Hárini í bløðrunum á trølskari bløðrurót *Utricularia stygia*, Jens Christian Schou avmyndaði.

Jens Christian Schou bjóðaði sær at slaggreina bløðrurótina fyri meg, um eg kundi finna honum eina friska bløðru (mynd 5). Tað var ikki nøkur heilt løtt uppáva at finna plantuna aftur, men á vári 2022 eydnaðist tað Jens Christian at klúgva eina bløðru frá einari turkaðari bløðrurót (sum varð funnin í 2014), so hárini komu til sjóndar (mynd 4), og hann kundi staðfesta, at talan var um trølska bløðrurót *Utricularia stygia*, sum er eitt nýtt slag í Føroyum.

Jens-Kjeld Jensen

jkjensen@olvant.fo

Náttúrufroðingur

Heiðursdoktari á

Fróðskaparsetri Føroya

Mynd 5. Bløðra á trølskari bløðrurót.

Í Føroysk flora (2000) stendur vanlig bløðrurót *Utricularia vulgaris*, og at eingin hevur sæð slagið blóma í Føroyum. Men munurin á *Utricularia vulgaris* og *Utricularia australis* sæst bert, tá tær eru í blóma, so spurningurin er, hvussu tey eru komin fram til, at talan er um vanliga bløðrurót *Utricularia vulgaris*?

Í dag kundi mann valt at brúkt DNA til at eyðmerkt slagið; men tað hava vit enn til góðar.

Eisini undrist eg á, at heitið "vanlig" verður heft á eina plantu, sum er sjálksam í Føroyum (mynd 6). Rodmund á Kelduni, Dánial Jespersen og eg hava funnið hesa bløðrurótina í 15 smáum hyljum og tjarnum í Sandoynni og Vágunum, men vit hava ongantíð sæð hana í blóma (mynd 7). So vit vita framvegis ikki, um henda bløðrurótin er annað slagið ella hitt. Fyrr vaks bløðrurót í eini lítlari tjørn í Hoyvík, men hon mátti lúta fyrir sonevnda framburðinum, tá tjørnin varð fylt upp.

FAKTA:

Í nögv ár hevir heitið "ræplantur" verið brúkt um hesar planturnar. Men heitið er misvísandi, tí eingin av plantunum etur ræ (deyðar kroppar, lík). Hinvegin hava planturnar tað til felags, at tær fanga livandi verur, sum tær siðani eta. Rættari hevði verið at funnið eitt heiti, ið sipaði til, at planturnar veiða ella fanga sína fæði.

Mynd 6. Nærmynd av vanligari bløðrurót *Utricularia vulgaris/australis*.

Mynd 7. Bløðrurót trívist eisini í næstan turrum hyljum og tjarnum.

Mynd 8. Rundblaðað sóldøgg.

bløðini. Kertlarnir gera eisini sodningarkveiki, sum verður nýtt at sodna kyktini. Plantan veksur vanliga í súrari og föðslufátækari jørð, men á hendan hátt fær hon fatur á kovievni.

Kostvanar

Bæði slögini eru kjötetandi og fanga smáar lívverur í fellum, sum líkjast bløðrum. Til dömis fanga bløðru-róturnar vatnloppur, daphnia og nematodur. Hóast fellurnar eru smáar, eru tær sera framkomnar:

Tá kyktið nækkast bløðruni, merkja hárini tað, og bløðran, sum er undir undirtrýsti, ger seg til reiðar. Fongurin verður síðani sugin inn, og lúkan letur seg aftur. Óll gongdin varir 10-15 millisekund.

Takk til Rodmund á Kelduni, Dánial Jespersen og Maritu Gulklett fyri hjálp til kanningararbeidið og greinina. Takk til Jens Christian Schou fyri slaggreining og mynd av hárunum í bløðrurótini.

Mynd 9. Vanligt undirlögugras.

Próvtarfarið

Tey bæði slögini av pressaðari bløðrurót eru í plantusavninum hjá Naturhistorisk Museum í Aarhus.

Keldur

Fosaa, Anna Maria (2004). Ein plantufröðiligr gongutúrur runt um Gróthúsvatn. Fröði nr. 10, s. 4-9.

Jóhansen, Jóhannes (2000).

Føroysk flora. Eds. Fosaa, Anna Maria & Rasmussen, Sigga. Føroya Skúlabókagrunnur. Pp. 1-485.

Rasmussen, R 1970 (1952).

Føroya Flora. 2. útgáva. Skúlabó-kagrunnur Løgtingsins. Pp 1-232.

Schou, Jens Christian, Bjarne Moeslund, Lars Båstrup Spohr, Kaj Sand Jensen (2017). Danmarks Vandplanter. BFN's Forlag. Pp. 1-560.